ESPERANTO PANORAMA

Tweemaandelijks
tijdschrift
12de jaargang
nr 69 (3)
mei-juni 1981

VERTALEN PER COMPUTER?

Nu het vertalingsmechanisme in vele internationale organisaties en bedrijven dreigt te vervallen in een hopeloze knoeiboel, richten meer en meer beleidsmensen hun hoop op machines in plaats van mensen. Zal de computer ook daar de plaats innemen van de tolk, de sekretaresse?

Wat de machinale vertaling betreft, kent u al een voorbeeld op kleine schaal: de zakvertaalcomputer, die onlangs op de markt werd gebracht in meerdere versies. Wie zich ondertussen zulk een dingetje heeft aangeschaft, zal al wel ontdekt hebben dat de kapaciteit ervan zéér beperkt blijft. Veel meer dan eenvoudige *woord*vertalingen voor simpel huis-en-tuingebruik komen er niet uit. Weliswaar kunnen méér geraffineerde (en geprijsde) modellen ook wat kant-en-klare *zinnetjes* presteren, voor toeristische doeleinden, maar met echte computervertaling heeft dit weinig te maken.
Nee, er is héél wat meer vereist om tot een min of meer volwaardige vertaling te komen.

De computer denkt namelijk niet na...
Allereerst is hij geen intelligent wezen, zoals maar al te graag in science-fiction-verhalen wordt gesuggereerd. Eigenlijk is het een heel erg dom produkt. Dat zal worden beaamd door iedereen die er mee werkt... In feite is het een zeer verfijnde rekenmachine, die precies uitvoert wat de mens erin stopt — maar dan wel erg snel en accuraat. Een computer kan niets nieuws uitvinden, kan niet logisch redeneren. Wel heeft hij een enorme geheugencapaciteit en kan ultrasnel vergelijken, uitrekenen, klasseren, alfabetiseren.

...en verstaat geen mensentaal
In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, 'begrijpt' de computer dus geen taal: voor hem is de geschreven taal enkel een te manipuleren opeenvolging van tekens (letters, cijfers, spaties, simbolen). In de machine zit opgeslagen wat ze moet doen, nadat een bepaald woord werd ingevoerd. De aktie 'afdrukken' kan bv. op die manier door de mens worden in gang gezet met eender welke instructie. Meestal, maar zeker niet uitsluitend, wordt hiervoor het codewoord PRINT gebruikt; gewoon omdat het betrokken toestelletje van Amerikaanse of Japanse makelij is. Maar dat de computer hierdoor meteen Engels zou 'verstaan' is larie. De technologie, die erin verwerkt zit komt oorspronkelijk uit de USA en het is dus logisch dat de programmeurs veel Engelse

vervolg p. 3

Tweemaandelijks tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond, v.z.w.

Redactie en administratie België
Arsenaalstraat 5, 2000 Antwerpen

Administratie Nederland
Esperanto-centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 HW Den Haag.

Abonnementen
Gewoon abonnement: 60 fr. in België, 5 gulden in Nederland en 120 BF of 7 gulden voor alle andere landen.

Steunabonnement: 120 fr. in België, 10 gulden in Nederland en 240 BF of 14 gulden voor alle andere landen.

Vijfjarig abonnement: 240 fr. in België, 20 gulden in Nederland en 480 BF of 28 gulden voor alle andere landen.

Vijfjarig steunabonnement: 480 fr. in België, 40 gulden in Nederland en 960 BF of 56 gulden voor alle andere landen.

Levenslang abonnement: 1500 fr. in België, 125 gulden in Nederland en 3000 BF of 175 gulden voor alle andere landen.

Levenslang steunabonnement: 3000 fr. in België, 250 gulden in Nederland en 6000 BF of 350 gulden voor alle andere landen.

Reclame
1/1 blz. 1950 fr.* of 135 gld.
1/2 blz. 1250 fr.* of 85 gld.
1/3 blz. 990 fr.* of 65 gld.
1/4 blz. 750 fr.* of 50 gld.
1/8 blz. 450 fr.* of 30 gld.
Advertenties in 6 opeenvolgende nummers: 5 x de prijs van 1 advertentie.
(* inclusief BTW)

Girorekening
voor België: 000-0265338-43 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen.
voor Nederland: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redacteurs: Paul Peeraerts en Anne Tilmont.

Verantwoordelijke uitgever: P. Peeraerts, Arsenaalstraat 5, 2000 Antwerpen.

Esperanto-Panorama verschijnt de 20ste van iedere even maand.

Bijlagen bij Esperanto-Panorama worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto opgesteld. Ze moeten bedrukt zijn met ‚Bijlage bij Esperanto Panorama nr...' gevolgd door het nummer waarbij de bijlage dient te worden gevoegd en aan het redactie-adres bezorgd uiterlijk de veertiende van de verschijningsmaand. De kosten door het bijvoegen van het drukwerk teweeggebracht, worden gefactureerd.

Teksten voor publikatie moeten op het redactie-adres toekomen uiterlijk de eerste van de verschijningsmaand.

Aangetekende brieven of pakketten aan het redactie-adres gezonden, kunnen helaas niet worden aanvaard.

Overname van artikels is vrij, mits een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

NIEUWS VAN SONORILO

Vanaf heden heeft SONORILO ook een bankrekening bij de Bank Brussel Lambert, nr. 320-0342460-23. Zij aanvaarden daarom Eurochèques als betaalmiddel. Sonorilo komt ook gratis naar de Esperantogroepen mits tijdig een aanvraag wordt gedaan. De Esperantogroepen die van plan zijn een kursus te geven, gelieven een maand op voorhand bij Sonorilo een lijst binnen te brengen met het aantal en de titel(s) van leer- en leesboeken, zodat ze op tijd kunnen worden geleverd. U kunt gratis een lijst bekomen met de nederlandstalige leerboeken en woordenboeken die bij Uitgeverij & Boekhandel Sonorilo verkrijgbaar zijn, indien bij uw aanvraag een postzegel van 9 Bfr. bijgevoegd is voor de verzending.

«SEPLINGVA AUTOMOBILA VORTARO»

Pro malsano Hector Boffejon, ĉefredaktoro de la planata seplingva teknika aŭtomobilvortaro, ne kapablas finpretigi ĝin. Estus tre bedaŭrinda afero, se troveblus neniu por finfari tiun gravan laboron. Des pli, ĉar ĝi estas jam preskaŭ preta. La eldonejo ja ne povas atendadi eterne. Kiu volas munti la lastajn ŝtonojn de tiu ĉi verko, kiupostulis 9 jarojn da sindediĉo? — Volontuloj skribu al H. Boffejon, Im Zihl, Sempach, Svislando.

DE VLAAMSE ESPERANTOBOND DANKT...

zeer hartelijk de volgende leden die door hun financiële steun de groei van de vereniging mogelijk maken.

Marie-Lou Goossens	1 000 fr.
Leo De Bruyne	2 000 fr.
Paul Peeraerts	31 000 fr.
René Budts	1 000 fr.
Grégoire Maertens	500 fr.
Ivo Durwael	6 000 fr.
Gerd Jacques	2 000 fr.
Anne Tilmont	1 000 fr.
Rosette van Herck	1 000 fr.
Jules Verstraeten	10 500 fr.
Stella De Weerd	500 fr.
Janssen Pharmaceutica	1 000 fr.
Anoniem	40 000 fr.
Anoniem	2 000fr.
Totaal 1981	99 500 fr.

Giften van 1 000 fr. of meer kunnen worden in vermindering gebracht van het belastbaar inkomen.

terminologie invoerden.
Aangezien het echter slechts een kwestie van definitie (dus van overeenkomst) is, kan men dit Engelse jargon gemakkelijk vervangen door eender welke taalcode. Zo werken op het ogenblik al heel wat computers op basis van Esperanto-instructies, ook in ons Nederlands taalgebied: UEA (Rotterdam), Grafisch Centrum (Antwerpen), Uitgeverij TK/Stafeto (Schoten) enz.
Voordeel: elk simbool, dat wordt gebruikt om een computer bevelen te geven, neemt in zijn geheugencapaciteit een bepaalde hoeveelheid ruimte in beslag — de zg. 'bit'. De diverse programma-talen zijn er dus op berekend zo weinig mogelijk geheugenruimte in beslag te nemen. Het Esperanto kan, door zijn volstrekt logisch en onveranderlijk systeem van voor- en achtervoegsels, in uitermate compacte vorm werken en daarmee tevens ook de 'analyse' vergemakkelijken (= tijdsbesparing). In vakkringen staat het nu reeds vast dat het Esperanto door geen enkele andere taal kan worden geëvenaard, laat staan overtroffen, allerminst het Engels. De Hongaarse deskundige Münnick werkte daarom een volledige programma-taal uit op basis van het Esperanto, het zogenaamde «Progreso», naast en boven de reeds bestaande Loglan, Cobol, Fortran e.d.

Kan de computer een tolk vervangen?

Een van de grote problemen bij machinale vertaling is, dat de computer geen enkele mensentaal vermag te spreken of te verstaan. Hij beheerst enkel maar de grammatikale regels die erin werden gestoken, enkel maar de woorden die hij 'geleerd' heeft. Maar een echte taal is een levend fenomeen, met een eigen dynamica, veel uitzonderingen en veel lokale- of klasseverschillen. Met zinsspelingen, dubbelzinnigheden, ironische wendingen etc. weet hij totaal geen raad. Zelfs generaties linguisten zijn er tot nu toe niet in geslaagd het grillige fenomeen 'taal' volledig in regels te vatten. Geen enkele taal kan helemaal in 'hokjes' geplaatst worden, laat staan dat er een vaste basis-struktuur zou gevonden zijn, die **alle** talen ter wereld zou kunnen omvatten.
En wat de mens niet kent, kan hij ook niet 'programmeren', dwz. in de computer stoppen. Vandaar.
Doordat het Esperanto, zoals reeds vermeld, een vaste basis heeft, en zijn evolutie op een gekontroleerde manier verloopt, zijn er terzake veel en veel minder grillige processen te analyseren.

Toch pogingen in die richting

Aan de hand van het zogenaamde Rapport Patterson, dat als leidraad moet dienen voor onderzoek binnen de Europese instellingen, volgen wij de stappen die tot nu toe gezet werden in de E.G. De eenvoudigste vorm van geautomatiseerde vertaling is het op computer zetten van woordenlijsten. Deze kunnen gebruikt worden als een gewoon woordenboek, maar ook voor 'letterlijke' vertaling, aan de hand waarvan men enig idee kan krijgen betreffende de tekstinhoud. In de jaren '50 werden reeds door IBM de eerste vertalingen van dit type gemaakt, tot op zekere hoogte bruikbaar. 'Tot op zekere hoogte' wil hier natuurlijk zeggen 'met de nodige komplikaties'... Een woord kan immers verschillende betekenissen hebben, met elk hun eigen vertaling. Wij vonden in een oude *Esperanto-Panorama* een typisch voorbeeldje. Bij woord-voor-woord-vertaling zou de Duitse zin "Ich weiß nicht, wo ich meinen Stock gelassen habe" uit de (Nederlandse) bus kunnen komen als "Ik weet niet waar ik mijn verdieping berustend bezit"... Je reinste wartaal!
In het Esperanto echter, waarin omzeggens geen woorden met méér dan één betekenis voorkomen, wordt het risico op dergelijke dubbelzinnigheden en absurditeiten meteen ook drastisch verminderd. Nóg een sterk voordeel!

De computer leert niet alleen woordjes, maar ook zinnetjes ontleden...

Natuurlijk kan het probleem van de "syntaxis" voor een deel opgelost worden door de computer de beginselen van zinsontleding bij te brengen, zodat hij herkent of een woord een werkwoordsvorm of substantief is. Maar zelfs dan blijven er moeilijkheden, die (soms zelfs voor een menselijke vertaler) onoverkomelijk zijn, omdat ze uit de algehele kontext van de zin moeten blijken. In het Engels is de zinsontleding extra moeilijk, omdat bijna geen uitgangen de woordfuncties verduidelijken.
Door het stelsel van de woorduitgangen, wordt in het Esperanto zeer duidelijk informatie gegeven over de grammatikale funktie van een woord in de zin: adjektief, substantief,

lijdend voorwerp enz.
O.a. Engels heeft ook dit nadeel, dat door een grammatikale verandering een woord onherkenbaar kan worden voor de komputer: zo b.v. het meervoud van **man**, dat **men** wordt, en dus niet in de woordenlijst teruggevonden wordt.

En stapje voor stapje komt een vertaling tot stand.

Een volgende stap binnen Europa was het experiment met het SYSTRAN-systeem, ook weer voor een groot deel steunend op een beperkte en grotendeels gespecialiseerde woordenschat.
De op deze manier vertaalde teksten bleken wel geschikt om zich een algemeen beeld te vormen van de tekst, hoewel stijl en grammatikale juistheid veel te wensen overlieten. Slechts na (menselijke) revisie werden de teksten vlot leesbaar; de kontrole van komputervertalingen bleek echter meer tijd in beslag te nemen dan die van gewone vertalingen, zodat de totale verwerkingstijd bijna hetzelfde bleef - en dat was nu juist niet de bedoeling. Wij stippen nog wel aan dat een vlotte leesbaarheid nog **geen** betrouwbare vertaling betekent. Dat is nog een geheel andere faktor.
Al met al bood SYSTRAN geen hoop op voldoende tijdsbesparing, zodat werd uitgezien naar een andere oplossing.

EUROTRA: Techniek en linguïstiek samen in prestigieus projekt

Onlangs werd dan gestart met een zeer groots opgezette onderneming: Eurotra. Hiermee wil men *in* en *uit* alle officiële E.G.-talen vertalen, in alle mogelijke kombinaties. De bekende taalkundige theorieën en de laatste nieuwe technische snufjes moeten in dit projekt geïntegreerd worden, maar het moet ook soepel genoeg zijn om toekomstige verwezenlijkingen te kunnen omvatten.
Hoofdprobleem is uit elke te vertalen tekst een basisstruktuur te kunnen distilleren, het "geraamte" van de zin te kunnen vatten, zodat ze direkt in een andere taal kan worden omgezet. Helaas heeft het wetenschappelijk onderzoek nog steeds geen basisstrukturen ontdekt, die voor alle talen gemeenschappelijk zouden zijn. Men zal dus via een omweg moeten blijven werken.
Onderzoek aan de universiteit Eötvös Lorand in Budapest heeft uitgewezen dat de structuren van het Esperanto het dichtst die basisstructuren benadert. Het blijkt ook uit de praktijk dat het Esperanto zeer geschikt is als "brugtaal" bij vertalingen.
Ben Patterson, die persoonlijk een fervent voorstander van de automatisering binnen de E.G. is, maant echter zelf tot de benodigde voorzichtigheid aan. Ook als Eurotra een succes wordt, blijven de mogelijkheden voor afgewerkte vertalingen beperkt tot enkele specifieke vakgebieden; veelal zal revisie noodzakelijk blijven.

Voordeel van het vertalen via één tussentaal

In elk geval zou het een enorme winst geven als men elke taal eerst zou terugbrengen tot een bepaalde "centrale" taal, en omgekeerd; dit in plaats van alle talen onderling te vergelijken.
Een voorbeeld: voor 10 talen (vgl. de Europese situatie) zijn er dan slechts **20** vertaalprogramma's nodig in plaats van **90**. Voor 100 talen moeten er **200** programma's zijn in plaats van **9900**.
En op mondiaal niveau: voor een geschat aantal talen van **5000**, zou men 10.000 kombinaties nodig hebben in plaats van **25.000.000**. Nou ja...
Het gebruik van een gemeenschappelijk referentietaal zou nog een voordeel hebben: zij kan gebruikt worden als toetssteen voor nieuwe woorden. Voor nieuwe vakterminologie zou men kunnen teruggrijpen naar de "interlingua", zodat de huidige wildgroei van wetenschappelijke en technische vaktaal een beetje kan teruggeschroefd worden. Dit kan enkel de ondubbelzinnigheid en accuratesse van de vaktaal ten goede komen.

(wordt vervolgd ...)

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

inlichtingen-aktiviteiten

MEI – JUNI

AALST

Esperantogroep Aalst
Inlichtingen: de hr. de Wit, Ninovestraat 157, 9440 Erembodegem, tlf. (053) 70.53.68.
Bijeenkomsten: de laatste dinsdag van de maand in de Jeugdbibliotheek, Kattestraat 31 (2de verdieping), Aalst.

ALKMAAR

NEA-sekcio
Inlichtingen: Mevr. F. Bakker-Kroon, Meester Quantplein 2, 1862 GB Bergen, tlf. (02208) 4582.
Bijeenkomsten: de 3de maandag van de maand.

ALMELO

NEA-sekcio
Inlichtingen: Mevr. A.J.B. Vrolijk Hemelman, Hofkampstr. 33, 7607 NB Almelo.
Bijeenkomsten: elke 3de woensdag op het bovenstaande adres.

AMSTERDAM

Samenwerkingscomité
Inlichtingen: de hr. J. Tensen, Churchilllaan 100, 1078 EL Amsterdam, tlf. (020) 79.54.06.
Bijeenkomsten: elke donderdag om 20.15 u., Haarlemmermeer-stationsrestauratie, Amstelveenseweg 266.

ANTWERPEN

Koninklijke Esperantogroep 'La Verda Stelo', v.z.w.
Inlichtingen: tlf. (031) 40.30.92 of 16.05.05.
Bijeenkomsten: Iedere vrijdag om 20 uur stipt in het Esperanto-huis, Frankrijklei 140, tenzij anders aangeduid. *Elke* zondag van 10 tot 13 uur "Conversatiebijeenkomst" (behalve op 10 mei).

1/5 (vrijdag) – Feest van de Arbeid: geen vergadering.
8/5 (vrijdag) – Opening van de Dag van de Vriendschap in het Crest Hotel om 20 uur.
10/5 (zondag) – Om 14 uur Plechtige Opening van het nieuwe clublokaal Frankrijklei 140, door de heer G. Maertens, Voorzitter van de Esperanto Wereldbond. Muzikale omlijsting door het "Esperanto-Strijkkwartet". Daarna receptie.
15/5 (vrijdag) – Voordracht door Mevr. Anna Brennan (Groot-Brittannië) met als tema "Pacaj Sinjorinoj".
18/5 (maandag) – Conversatie-avond in het Esperantohuis om 20 uur.
22/5 (vrijdag) – Jeugdavond: de heer P. Boets vertelt over zijn wedervaren in India.
29/5 (vrijdag) – "Leven als herder"; spreekbeurt met dia's door de heer R. de Roover.
5/6 (vrijdag) – De heer P. Peeraerts spreekt over zijn reis naar Italië. Voordracht met lichtbeelden.
12/6 (vrijdag) – Gevarieerde avond onder leiding van de heer J. Bovendeerd
19/6 (vrijdag) – Spreekbeurt met dia's over "De Lijkwade van Turijn" door M. Halvelik.
26/6 (vrijdag) – "Ontmoeting met Russische esperantisten" door de heer L. De Bruyne.

Lidmaatschap: 450 fr., inclusief abonnementen op *Esperanto* en op *Esperanto Panorama.*
Voor jongeren 150 fr., met ab. op *JEN, Koncize* en *Esperanto Panorama.*
Rekening nr. 000-0072654-01 t.n.v. "La Verda Stelo".

ARNHEM

NEA-sekcio
Inlichtingen: de hr. A. van den Brul, Borenbrugstraat 4, 6814 DR Arnhem, tlf. (085) 42 46 19.

BERINGEN

Beringse Esperantogroep
Inlichtingen: Paalsesteenweg 10, 3950 Beringen.
Bijeenkomsten: de 2de donderdag aan de Rozenlaan 5 in Beringen.

BLANKENBERGE

Blankenbergse Esperantogroep
Inlichtingen: Koninginnelaan 14, 8370 Blankenberge.
Bijeenkomsten: elke woensdag om 20 u. op het bovenstaande adres.

BRUGGE

Brugse Esperantovereniging 'Paco kaj Justeco'
Inlichtingen: St.-Klaradreef 59, 8000 Brugge.
Bijeenkomsten: iedere 2de en 4de donderdag van de maand in 'Diogenes', Schaarstraat 96, 8000 Brugge.

Bruĝa Grupo Esperantista, reĝa societo
Inlichtingen: Filips de Goedelaan 18, 8000 Brugge.
Bijeenkomsten: elke dinsdag om 20 u. op het bovenstaande adres.

Esperantojeugd
Inlichtingen: Sikkelstraat 61, 8000 Brugge.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de donderdag van de maand om 20u., in 'Diogenes', Shaarstraat 92, Brugge.

BRUSSEL

Brusselse Esperantogroep
Inlichtingen: Missionarissenlaan 39 b5, 1080 Brussel, tlf. (02) 569 07 62.
Bijeenkomsten: Normaal elke 2de dinsdag om 19.45 u. in de Grétrystraat 26 te Brussel. Het programma vindt u in Esperanto-aktuala (abonnement 50 fr. op rekening 961-0907453-13 van "Brusela Esperantista Grupo", Sperwerlaan 86 bus 5, 1150 Brussel)

Europees Esperanto-Centrum
Inlichtingen: Montoyerstraat 37, bus 24, 1040 Brussel, tlf. (02) 513.59.95

DEN HAAG

NEA-sekcio
Inlichtingen: Mevr. I.M.J. Dijkhoff-Lenze, van Trigtstraat 20, 2597 VZ Den Haag, tlf. (070) 24.39.23.
Bijeenkomsten: elke 2de en 4de woensdag van de maand om 20 u. in het Esperantohuis, Riouwstraat 172, Den Haag.

TANEF (Naturamikoj esperantistoj)
Inlichtingen: Mevr. van der Horst, Hengelolaan 1158, 2544 GT Den Haag, tlf. (070) 66.65.47.
Bijeenkomsten: de 2de en de laatste maandag van de maand om 20 uur, in zaal 'Nigrotje', Maarseveenstraat 2.

DEURNE

Esperanto Deurne
Inlichtingen: Mevr. Leuntjes, Eksterlaar 74, 2100 Deurne, tlf. (031) 21.28.53.
Bijeenkomsten: de 2de woensdag van de maand op hetzelfde adres.
Lidmaatschap: 450 fr., inclusief abonnementen op *Esperanto* en op *Esperanto Panorama*. Voor jongeren 150 fr. met abonnement op *JEN*, *Koncize* en *Esperanto Panorama*. Rekening 402-0033111-31 t.n.v. Esperanto Deurne.

Arbeiders esperantisten
Inlichtingen: J. Bonte, Ruggeveldlaan 635 bus 2, 2100 Deurne.
Bijeenkomsten: Elke 3de dinsdag om 20 u., kasteel Bisschoppenhof, S. Spanhovenstraat,

DILSEN STOKKEM

Inlichtingen: Arnold Sauenlaan 47, 3650 Stokkem/Dilsen, tlf. (031) 49.50.06 (na 19 u.)
Samenkomsten en dienstbetoon: de 1ste en 3de zaterdag van de maand om 16 u. in het Cultureel Centrum, Rijksweg, Dilsen.

27/6 (zaterdag) – Zesde Internationale Zomerpicknick. Deelname gratis na verwittiging.

DRACHTEN

Esperanto-Centrum
Inlichtingen: de Nijverheid 4, 9207 DK Drachten, tlf. (05120) 10851.
Cursussen: voor beginnelingen en gevorderden. Vraag inlichtingen.

EDEGEM

Esperantogroep Edegem
Inlichtingen: de hr. I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, 2520 Edegem, (031) 40.30.92.

EINDHOVEN

Esperanto-Klubo Eindhoven
Inlichtingen: de hr. R. Bossong, Floraplein 23, 5644 JS Eindhoven, tlf. (040) 11.41.62.
Bijeenkomsten: de 2de donderdag van de maand om 20 uur in de Triangelzaal A van het P.O.C. in Eindhoven.

GENT

Genta Esperanto-grupo 'La Progreso'
Inlichtingen: Brusselsesteenweg 385, 9219 Gentbrugge, tlf. (091) 30.13.01. *Bijeenkomsten:* de 2de en 4de vrijdag in zaal Vooruit, St.-Pietersnieuwstraat 23, Gent.

Genta Klubo
Inlichtingen: Belgradostraat 43, 9000 Gent, tlf. (091) 23.56.40.
Bijeenkomsten: de 1ste woensdag van de maand om 20 uur.

GRONINGEN

NEA-sekcio
Inlichtingen: Esperanto-Centrum, Berkelstraat 5, 9725 GT Groningen, tlf. (050) 25.98.46.
Bijeenkomsten: in het gebouw 'Filadelfia', Dirk Huizingastraat 17, Groningen.

UJE (afd. Groningen van de Nederlandse Esperantojeugd)
Inlichtingen: Mispellaan 25, 9741 GJ Groningen, tlf. (050) 77.39.60.
Bijeenkomsten: de 3de vrijdag van de maand in"De Wigwam", Hora Siccamasingel 202.

HAARLEM

NEA-sekcio "Komprenado faras Pacon"
Inlichtingen: G. Duivis, Kemphaanlaan 3, 2104 BK Heemstede,(023) 28.46.02
Bijeenkomsten: eenmaal in de 14 dagen (donderdags)

HASSELT

Inlichtingen: Ir. J. Christiaens, Just. Lipsiusstraat 26, 3500 Hasselt.
Bijeenkomsten: de 2de maandag van de maand.

HILVERSUM

NEA-sekcio 'Dreves Uiterdijk'
Inlichtingen: Mej. A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, 1217 PL Hilversum, tlf (035) 43.320

FLE-sekcio
Inlichtingen: Mevr. M. Dee-Tervoren, J. Catsstraat 10, 1215 EZ Hilversum, tlf. (035) 12.717.

KALMTHOUT

La Erikejo
Inlichtingen: Rozendreef 33, 2180 Kalmthout, tlf (031) 66.99.88.
Bijeenkomsten: de laatste donderdag in het Parochie- centrum van Heide.

Kalmthoutse Esperantojeugd
*Inlichtingen:*Boswachtersdreef 5, 2180 Kalmthout, tlf. (031) 66.80.99.

KORTRIJK

La Konkordo
Inlichtingen: Oudenaardesteenweg 158, 8500 Kortrijk, tlf. (056) 22.00.11
Bijeenkomsten: elke woensdag om 19.30 u., Passionistenlaan, Jeugdherberg.

LEEUWARDEN

NEA-sekcio
Inlichtingen: Mevr. Y. Weidema, Goutumerdijk 18, Goutum.
Bijeenkomsten: om de 14 dagen om 19.45 u. in Gebouw Ruiterkwartier 173, Leeuwarden.

LEUVEN

Esperanto 2000
Inlichtingen: Marc Vanden Bempt, Duisburgstraat 12, 3030 Leuven.
Bijeenkomsten: De 1ste, 3de en 5de donderdag van de maand van 19.30 tot 21.30 u. in het Koninklijk Atheneum, Naamsestraat 69, Leuven, behalve tijdens de vakantie.

Lovena Esperanto-Asocio
Inlichtingen: Vaartstraat 16, 3000 Leuven, tlf. (016) 23.63.27.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de donderdag v/d maand op dit adres om 20 u.

MECHELEN

Mechelse Esperantogroep
Inlichtingen: de hr. R. Saels, Lange Zandstraat 38, 2580 St.-Kathelijne-Waver, tlf. 31.17.90.
Bijeenkomsten: om 20 u. in het VTB-lokaal,O.L.Vrouwestraat34, Mechelen, iedere 1ste maandag.

MORTSEL

Esperantogroep Mortsel
Inlichtingen: Speeltuinlaan 14, 2510 Mortsel, tlf. (031) 49.50.06 of St.-Hathebrandstraat 8, 2510 Mortsel, tlf. (031) 49.50.24
Bijeenkomsten: De tweede en vierde zondag van de maand om 10.30 u. in het 'Hof van Rieth', Molenlei 68, Mortsel.

NIJMEGEN

Esperanto-Klubo Zamenhof
Inlichtngen: Mevr. G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, 6525 Nijmegen, tlf. (080) 55.15.05.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag om 20 u. in de zaal a/d Lindanusstr. 16.

ROTTERDAM

Esperanto-grupo Merkurio
Inlichtingen: de hr. R. Moerbeek, tlf. (010) 36.15.39.
Bijeenkomsten: de 1ste en 3de woensdag, om 20 u., Provenierssingel 48, Rotterdam.

FLE, afdeling 2
Inlichtingen: Mevr. N. Vollegraaf, Dorpsweg 111A, 3082 LG Rotterdam, tlf. (010) 29.46.84.
Bijeenkomsten: de 3 eerste donderdagen v/d maand, Brabantsestraat 12, Rotterdam.

SAT-rondo
Inlichtingen: Mevr. N. Bout-van Veen, Tweede Pijnackerstraat 12 A, 3035 GJ Rotterdam, tlf. (010) 66.30.73.

PTT Esperanto-grupo "Esperanto estu nia Celo" — NEA-sekcio
Inlichtingen: de hr. L. van Duijn, Bellevuestraat 95, Dordrecht, tlf. (078) 13.69.03.
Bijeenkomsten: elke woensdag om 20 u. in het postkantoor, Delftseplein (5de verd.).

ST.-NIKLAAS

Esperantogroep St.-Niklaas
Inlichtingen: René Lutz, Fabiolapark 789, 2700 St.-Niklaas. tlf. (031) 76.54.21

TESSENDERLO

Inlichtingen: Willy Godeleine, Kerkstraat 13/1, 3980 Tessenderlo.
Bijeenkomsten: elke 4de dinsdag van de maand.

TILBURG

Inlichtingen: de hr. H. Appelo, Montfortanenlaan 100, 5042 CX Tilburg, tlf. (013) 68.04.73.

TURNHOUT

Kampina Esperanto-Grupo
Inlichtingen: de hr. G. Duyck, Harmoniestraat 47, 2300 Turnhout, tlf. (014) 41.22.33.

UTRECHT

Samenwerkingscomité
Inlichtingen: de hr. Punt, Maniladreef 73, 3564 JB Utrecht, tlf. (030)61.69.67.

WILRIJK

Esperantogroep Wilrijk
Inlichtingen: Doornstraat 22, 2610 Wilrijk, tlf. (031) 27.24.05.

ZAANSTREEK

Esperanto-Centrum
Inlichtingen: Postbus 433, 1500 EK Zaandam, tlf. (075) 16.69.31.

Dag van de Internationale Vriendschap

Op 22 februari werd deze traditionele manifestatie ingericht door de Brugse groep "Paco kaj Justeco". De pogingen het grote publiek hierbij te betrekken door persartikels en een groot aantal individuele uitnodigingen, mogen als geslaagd worden beschouwd: de prestigieuze Gothische zaal in het Brugse stadhuis liep bijna vol.
Onder de toehoorders kon men heel wat leidende figuren uit de politieke en kulturele kringen opmerken. Tijdens de Akademische zitting namen verscheidene eminente sprekers het woord: dhr. lic. F. Roose, prof. H. Brugmans en schepen van kultuur Dombrecht.
's Namiddags werd er nog vergaderd in tegenwoordigheid van de voorzitter van de Esperanto-Wereldbond U.E.A.. Gespreksthema: de werking van de Esperantoverenigingen, gericht naar een ruimer publiek. De organisatoren bedanken de Kredietbank voor de verleende financiële steun.

Dag van de Vriendschap

Voor wie het verwarrend vindt: de dag van de Internationale Vriendschap is een dag, die kadert in de Week van de Internationale Vriendschap...
De Dag van de Vriendschap daarentegen is niet internationaal, maar vormt een lokale Antwerpse aktiviteit. Daarenboven is de Dag van de Vriendschap vanaf dit jaar geen Dag meer, maar eigenlijk een Weekeinde... (8,9,10 mei). U weet het nog wel: met als hoofdkwartier het Crest-Hotel worden bloemen rondgedragen aan vele instellingen en mensen; de bewoners van de stad wordt gevraagd hun balkonnetjes, vensterbanken enz. een fleuriger aanzien te geven.
Uit het programma zelf lichten wij enkele punten:
- tentoonstelling met infostanden van allerlei sociale en kulturele verenigingen (ook wij!), kunst, filatelie, kindertekeningen, muziek- en dansavond, poppenkast, wafelbak, gevarieerde shows, toneelvoorstelling, licht klassiek koncert, daverende fuif voor de jongeren, enz.

Huis van de Vriendschap...

Nu ja, zo kan men op dat ogenblik ook het nieuwe Antwerpse Esperantohuis noemen aan de Frankrijklei 140.
Op 10 mei worden met een plechtige zitting de zalen geopend waar de vereniging La Verda Stelo vanaf nu zijn aktiviteiten inricht. Op die dag wordt het Esperantohuis ingeschakeld in de hogergenoemde viering van de Dag van de Vriendschap: een grote groep esperantisten wordt nl. bij deze gelegenheid in de bloemetjes gezet.
Wie dan toch naar Antwerpen komt, kan tijdens dat week-end ook nog binnenspringen bij de Esperanto-stand in de Natuurbeurs (Bouwcentrum). Ja, we hebben u in de vorige Esperanto-Panorama al verwittigd dat het een druk bezet weekeinde zou worden!
Het Esperanto-huis zelf zal in de toekomst zeker open zijn op vrijdagavond en zondagochtend; er zal mogelijkheid zijn maaltijden te bestellen.

DYDD EWYLLYS DA MAI 18 1981
Boodschap van de Vriendschap

Op 28 juni 1922 zonden enkele jongeren uit Wales een boodschap van Vrede en Goede Wil uit, die aanving met de woorden: "Hier spreekt Wales"... Plaats van de toenmalige uitzending: het radiostation van het postkantoor in het dorpje Leafield.
Prijs van het doorseinen: 3 shilling en 8 pence!
De onverwachte boodschap werd ontvangen en wel door niemand minder dan de direkteur van het Parijse zendstation op de Eiffeltoren!
De volgende succesvolle uitzending was in 1924, toen de Aartsbisschop van Uppsala in Zweden en de minister van Opvoeding in Polen de oproep onderschepten.
Nu wordt er elk jaar op de 18de mei een 'Goodwill Message' uitgezonden. Waarom deze datum? Het was de dag dat de allereerste Vredesconferentie in Den Haag opende (1899). Het was ook de zelfde dag dat Marconi zijn eerste boodschap in Morse-signalen had doorgeseind... naar Wales.
En nu is de uitzending van de Goede Wils-boodschap van de Welse jongeren op 18 mei een vaste waarde geworden. Er zijn al meer dan 70 landen die de boodschap beantwoorden. Zij wordt trouwens uitgezonden door de BBC, de Radiostations Boekarest, Moskou, Nieuw-Zeeland... en de Belgische Radio. Bij de boodschap hoort ook een veeltalige poster (met o.a. Welsh, Maleis, Arabisch, Russisch, Esperanto, Bretoens...) met de boodschap van het jaar. Deze poster kan men verkrijgen bij de Secretary, Goodwill Message, Swyddfa'r Urdd, Aberystwyth.

ZIJ PLANNEN...

De Nederlandse Esperanto-Jeugd wil haar bijeenkomsten ook aantrekkelijker maken voor een jonger publiek.
Zo zou er bv. al met Pasen volgend jaar een week-end kunnen georganiseerd worden, waar zowel de oudere jongeren aan hun trekken komen, als de jeugd onder 16 jaar.
Maar voor het zover is, willen de organisatoren peilen of er wel voldoende belangstelling bestaat voor een dergelijke programmasplitsing.
De jongeren zelf (en hun leraren!) worden dan ook verzocht kommentaar en suggesties te leveren bij: Mariken Creuwels, Dromedarisstraat 27, NL-6531 NS Nijmegen.

WIJ DOEN...

Wat de Nederlandse jongeren plannen, dat doen de Vlaamse al jaren... (nu ja, niet overdrijven!)
De programmasplitsing voor de jongeren onder de 16 en de zg. 'rijpere' jeugd (nou...) is bij ons al een traditie geworden, en het stadium van het suksesvol experiment is ruim voorbij.
Een konfortabel verblijf, een prachtig natuurgebied, de geroemde keuken van onze eigen meesterkoks... alle troeven voor een geslaagd internationaal treffen, of een gezellig onderonsje als u dat meer aanspreekt.
Het week-einde wordt door de Vlaamse jongeren georganiseerd in het Belgische Lichtaart op 30, 31 oktober en 1 november 1981.
Op het menu : Voordrachten en werkgroepen rond het tema «Edukado/Instruado» — programma − 16, + 16 — Esperantokursussen voor beginners — wandelingen — dansavond...
Wij zorgen er in elk geval voor dat u zich niet verveelt!
Alle inlichtingen: *Flandra Esperanto-Junularo, Arsenaalstraat 5, B-2000 Antwerpen.*
☎ *(031) 16.05.05.*

Voor de échte aktievelingen:

Geregeld krijgen wij vragen van jongeren die in hun vakantie niet enkel met hun buik in de zon willen liggen, maar ook op een zinnige manier hun handen uit de mouwen willen steken. Enkele mogelijkheden zijn natuurlijk de druivenpluk in Griekenland, het schapen scheren in Ierland, het hoeden van rendierkudden in Lapland... maar voor wie het toch graag een ietsje minder avontuurlijk houdt, hebben wij toch een alternatief aan te bieden.

In zonnig Frankrijk: watermolens restaureren en onderhouden, met 's middags allerlei aanvullende aktiviteiten: pottenbakken, houtsnijwerk, natuurstudie, klompen maken (de laatste nieuwe rage!) ekskursies en ... Esperanto-basiskursussen.

Dat alles bieden u de Moulins des Apprentis (De Molens van de Leerjongens), een werkkampvakantie in eerder primitieve omstandigheden (tenten, geen diskoteek in de buurt...) maar met de warmste vriendschappelijke sfeer die men zich kan indenken. De meeste deelnemers zijn trouwens Fransen, dus buiten het aanleren van Esperanto wordt het ook nog een welkome gelegenheid om dat schoolfrans wat op te halen.

Inlichtingen: *Moulins des Apprentis, F-23220 Bonnat (Creuse), Frankrijk.*

Werk aan de winkel!

Wie de handen uit de mouwen wil steken in de eigen contreien, kan weldra terecht op een groots opgezette werkweek in het nieuwe Esperanto-huis in de Frankrijklei te Antwerpen. Wij bieden u:

- psychologische begeleiding (intensieve arbeidstherapie).
- scheppende handenarbeid (plamuren)
- artistieke vervolmaking (behangen)
- kunstwerken op hoog niveau (plafond schilderen)
- catharsis en bevrijdingstherapie (behang aftrekken, schoonmaken)

Wij vullen dit gevariëerde aanbod nog aan met allerlei aktiviteiten. Wij verklappen nog niet wat het zal worden, of we nu een barbecue in de tuin organiseren of een massale uitstap naar de vlakbij gelegen Vogelenmarkt*, of we naar de Beiaardconcerten gaan luisteren of een pasgeboren nijlpaard bezichtigen in de Antwerpse Zoo.

Ook de datum verklappen we nog niet (hij staat namelijk nog niet vast - 't wordt een weekje in juli of zo...)

Maar wie geïnteresseerd is, kan steeds zijn naam opgeven op het welbekende redaktieadres: Arsenaalstraat 5, 2000 Antwerpen

BRAZILIË... EEN WERELDKONGRES VOOR FIJNPROEVERS.

Het 66ste Wereld-Esperantokongres belooft een topper te worden! Dat is tenminste de indruk die wij kregen van de nieuwsberichten die wij ontvingen uit Brasilia.

Enkele voorproefjes:

* Erevoorzitters van het kongres worden dhr. Said Farkat - minister van Sociale Kommunikatie en zelf esperantist - en dhr. A.A.S. Lamaison, gouverneur van het Federaal Distrikt.

* De drukkerij van de Senaat verzorgde het 36 blz. tellende, geïllustreerde Dua Bulteno, en zal dit waarschijnlijk ook doen voor het Kongresa Libro zelf.

* Geplande ekskursies:

- rondrit door de spektakulaire hoofdstad Brasilia.
- reis naar de Itiquira-watervallen
- reis naar de edelstenenstad Cristalina... een droom voor liefhebbers van topaas, ametist, smaragd en bergkristal.

* Soms behoren de aangeboden gerechten tot de minder interessante aspekten van het congresbanket. De Brazilianen beloven het beter te doen, wij citeren:

"... waar de meest exotische vruchten, groenten, vleeswaren en dranken - en dan in het bijzonder de rode Braziliaanse wijn - zullen wedijveren met de appetijt van de kongresgangers ... ter gelegenheid van een rijkelijk versierd buffet."

* Er worden maar liefst vier ekskursies voorzien na het kongres zelf.

- Natuurliefhebbers kunnen naar Caldas Novas, een rivier met warm en geneeskrachtig water.
- Voor wie wil vissen: avontuur op de rivier Araguaia, op een hotelboot.
- Meer stadsgerichte kongresgangers kunnen naar het ekwatoriaal gebied Manaus, om er kennis te maken met de rijke geschiedenis (rubberproduktie!) van de stad.
- En dan de oude hoofdstad El Salvador, centrum van Braziliaanse kultuur en kunst.

* Er komt ook een speciale postzegel uit ter ere van het Wereldkongres.

* de 'Vogel**tjes**markt' voor onze Nederlandse lezers...

CHINEZEN ZOUDEN HET ESPERANTO VOORSTELLEN IN DE U.N.O. !

"China is van plan het Esperanto voor te stellen als zesde officiële *werk*taal voor de Verenigde Naties; zo werd door het officiele Chinese persbureau Hsinhua aangekondigd. Dit zou de gelijke rechten waarborgen van grote en kleine landen in deze wereldorganisatie. — Meer dan 1000 studenten leren Esperanto in Peking; aan 14 Chinese universiteiten worden kursussen in deze taal georganiseerd; ongeveer 22 000 Chinezen leren Esperanto d.m.v. korrespondentie-klassen."

Het eerste deel van dit nieuwsbericht, dat verscheen in een belangrijke Joegoslavische krant, is voor de esperantisten van zulkdanig belang, dat wij het niet als waarheid mogen beschouwen, zonder een grondig bronnenonderzoek, zonder bevestiging door een gezaghebbend Chinees beleidsorgaan. Natuurlijk is het persbureau Hsinhua het officiële staatsagentschap en is het weinig waarschijnlijk dat zij zouden knoeien met dit soort berichten uit eigen land. Maar natuurlijk, voorlopig blijft voorzichtigheid geboden: er zijn al eerder zulke spektakulaire berichten over de nakende doorbraak van het Esperanto de wereld ingestuurd, die achteraf kwakkels bleken te zijn.

Het tweede gedeelte van het persbericht — over het aantal Esperanto-leerlingen in China — is echter in de huidige situatie zeer geloofwaardig, en heeft op zich een even grote propaganda-waarde. Deze grote aanhang vormt immers een faktor die voldoende gewicht in de schaal legt om het nieuws over dit invoeringsvoorstel bij de VN geloofwaardig te maken. Enkel uit landen als Iran en China, met een daadwerkelijk massale toeloop van 'gegadigden' kan zulk een sterke impuls verwacht worden.

La Esperanto-Renkontiĝo de la EUREGIO REJNO-MOZO en 5108 M o n s c h a u , Germanio (Ejfel-Montaro) de la 30-5-1981, 09.00 h ĝis 31-5-1981, 18.15 h

Atendos vin riĉa programo!
Kunvenejo: Junulargastejo (Jugendherberge) HARGARD-Monschau

Kontaktadreso: Wolfgang B i e n e n, D-5100 AACHEN, Eynattenerstraße 56

Demonstro per ekzemplo: "Rakonto pri admirinda sin-ofero." - Prezo (afrankite): 10 francaj frankoj aŭ samvalorajo aŭ kvar poŝtkuponoj. - Mendu ĉe: F-ino Germaine KIRTZ, 5 boulevard Alliés, F-68100 MULHOUSE. Poŝtkonto: 993.48 X F-67900 STRASBOURG

★ Wegens plaatsgebrek kan de rubriek «uitgeperst» deze keer niet verschijnen. Als dank voor het verrijken van ons knipselarchief, wordt de Esperanto-verjaardagskalender toegezonden aan dhr Carlos Janssens uit Hamme.